

PRAŽSKÉ KAMENIŠTĚ

podzim
2020

PRAŽSKÉ KAMENIŠTĚ

Zkamenělá minulost aneb když skály promluví

Vážení čtenáři,
otevřeli jste první číslo newsletteru Pražské kameniště.

Jak již název napovídá, je zaměřen hlavně na neživou přírodu Prahy. Ta se na první pohled může zdát nudná a šedá. Je tomu ale opravdu tak? Kameny, po kterých se budeme procházet, leží na místě stovky milionů let a jsou památkou na pradávného moře. Za tu dobu se sice příliš nezměnily, ale jsou tím snad nudné? Určitě ne!

Pokud se je naučíme číst, vydají svědectví o rozmanitosti dávného a dnes již zaniklého života, jeho spletitých cest vývoje nebo o pradávných dramatech, která proběhla v dnes již zcela klidných místech. I v dnešním moderním světě totiž můžeme prožít nečekaná dobrodružství a poznat skrytu krásu geologie. Stačí se jen vydat do přírody a mít oči otevřené, geologie je totiž všude kolem.

Praha leží v oblasti nazvané Barrandien. Ta se rozkládá mezi Brandýsem nad Labem, Berounem a sahá až k Plzni. Zde můžeme v kamenech objevovat otisknuté schránky roztodivných zkamenělin. Zdejší skály jsou výsledkem obrovských geologických sil, které formovaly pohoří či aktivní sopky.

Pojďme společně objevovat zkamenělý svět, poznat, o čem vypráví tiché skály. Staňme se součástí zkamenělých příběhů starých miliony let. Dobrodružství čeká všude kolem...

Vydejte se k (pravěkému) moři

Ano, tam kde se nyní nachází Praha i místa v jejím okolí, bylo kdysi dávno moře. Dnes se můžeme procházet suchou nohou po jeho prvohorním dně a společně poznávat svědky dob dávno minulých – zkameněliny. Na této dobrodružné cestě s vámi bude průvodce

Nejbližší termíny výprav na pravěké mořské dno:

Zkamenělý Radotín

Nasbíráme si hlavonože, mlže a poznáme nádherná místa.

Sobota
17. 10. 2020 v 10:00

na nádraží
v Radotíně.

Karlštejn

V podhradí Karlštejna se projdeme tropickým mořem.

Sobota
21. 11. 2020 v 10:00

před nádražím
v Karlštejně.

Svatý Jan pod Skalou

Překrásná obec známá skalou s křížem ukryvá hojně zkamenělé trilobity a jiné živočichy.

Sobota
21. 11. 2020 ve 14:00
u kláštera ve Svatém Janu pod Skalou.

Zamykání lokalit

(Zkamenělý Radotín)

Mikulášskou vycházkou do okolí Radotína uzavřeme společně letošní sezonu.

Neděle
6. 12. 2020 v 10:00
na nádraží v Radotíně.

Termíny proběhlých i plánovaných vycházelek najdete na našem webu
www.koniklec.cz/tag/geovychazky

Jak se na dně moří chovat

Skálu nesmíme ničit - Nikdy nesmíme ničit skály a vytloukat zkameněliny z vrstev, je to přísně zakázáno! V sutích je ale kamenů vždy dost a díky dešti, sněhu a změnám počasí horniny pěkně zvětrají.

Žijeme a nechme žít – většina lokalit zkamenělin se nachází v chráněné krajinné oblasti nebo jiných chráněných územích, proto nesmíme trhat žádné květiny a lovit jakákoli zvířata včetně brouků, cvrčků a sarančat, mnozí jsou totiž chránění.

Pro ty, kteří nestíhají

Nevyhovuje vám naplánovaný termín našich výprav? Nezoufejte. Jistě se v budoucnu najde nějaký jiný, který vám bude vyhovovat, a nebo se vydejte do přírody sami a svého oblíbeného průvodce si vezměte s sebou do kapsy.

Pro řadu cílů jsme připravili pomocníky, kteří umožní si poznávání opravdu užít. Průvodce, galerii zkamenělin a virtuální geologické vycházky můžete najít na:

www.barrandien.online/kameniste

ZKAMENĚLINA ČÍSLA

**Stočená schránka hlavonože
druhu *Ophioceras simplex*
pochází z Lochkova.**

Lochkov má ve svém obecním znaku podobnou.

Hlavonožci - především pak v **siluru** (před cca 400 miliony let) - byli obávanými predátory prvohorních moří.

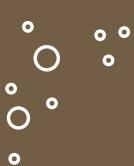
V dnešních mořích žijí jejich potomci: **olihně**, **sépie** či **krakatice**, jediným žijícím hlavonožcem s pevnou schránkou dnešních moří je ale **loděnka hlubinná**, potomek druhohorních **amonitů**.

Nejběžnějšími hlavonožci prvohor byli ale **ortoceři** – hlavonožci s dlouhou rovnou schránkou. Nacházíme je velmi hojně v silurských horninách na společných geologických vycházkách. Ti největší z nich, kteří žili v prvohorách, **mohli měřit až 10 metrů**. Hlavonožci na naší planetě žijí téměř půl miliardy let a patří mezi vývojově nejdokonalejší měkkýše.

Co si vzít s sebou do terénu aneb výbava amatérského badatele

Každá správná výprava, i ta nejmenší, vyžaduje trochu plánování. Její účastníci by měli vyrážet za dobrodružtvím náležitě vybaveni. V případě výprav na dno pravěkých moří najde naštěstí o nic náročného. Co byste s sebou měli ale určitě mít?

Vlastní ruce a dobré oči – nejvíce nálezů vždy najdete pečlivým probíráním kamenů či prohrabáváním sutí kladivem. Buďte trpěliví, zkuste hrabat na jednom místě v sutí, jistě vás brzy překvapí krásný nález.

Kladívko – nejlépe geologické. To je vyrobeno z jednoho kusu kovu s rukojetí potaženou pružným materiélem a ani po celodenním usilovném ťukání do kamenů pak nebolí ruce. Ale dobře poslouží i obyčejné kladívko z domácího nářadí. Jen doporučujeme jej přes noc namočit do vody, aby se dobře zatáhlo a nevyletělo z topůrka.

Ochranné brýle – i když budete kameny roztloukat opatrně, mohou z nich odlétávat úlomky. Ochranné brýle spolu s opatrností a obezřetností pomohou předejít nepříjemnému zranění.

Staré noviny – nálezy bývají křehké a nechceme je domů donést polámané a poškrábané, proto je hned na lokalitě zabalíme pečlivě do novin.

Svačinu a vodu – většina zajímavých míst se nachází trochu stranou civilizace. Hlad a žízeň, které vás cestou mohou potkat, pak nejlépe zaženete zásobami z vlastního batůžku.

Dobré boty a přiměřené oblečení – výpravy na dno pravěkých moří nejsou sice fyzicky náročné, ale pro chůzi po kamenech je vhodnější mít pevnou obuv. Oblečení si vezměte pohodlné a počítejte s tím, že se budete prodírat krovím a možná se i trochu ušpiníte.

Chcete-li si na místě ulovit i nějakou fotografii nebo se pochlubit se svým nejnovějším nálezem třeba na Instagramu, vezměte si i příslušnou techniku – mobil nebo foťák. Ale, prosíme, nepřehánějte to s ní. Je totiž mnohem lepší vidět svět napřímo než na displeji.

Muzeum pod širým nebem – geologie pro školy

Před několika dny začal nový školní rok. Pro pedagogy, kteří nechtějí učit jen ve třídách, jsou určeny výukové programy. Jeden z nich se jmenuje:

Dovolená u Radotínského moře

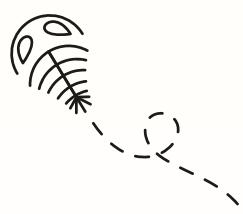
Navzdory názvu to není žádná dovolená, ale **180 minut intenzivní zábavné výuky**.

Program je určený
pro 2. stupeň základních škol

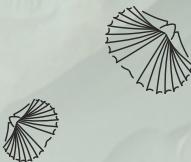
a je zaměřen na geologii a paleontologii okolí Radotína
v kontextu geologického času.

Žáci se také dozvědí o těžbě místních hornin a jejich využití. Program probíhá na několika lokalitách v okolí **Radotína, Lochkova a Kosoře**. Účastníci programu mimo jiné pochopí rozdíl mezi minerálem a horninou, seznámí se s geologickými obdobími a několika významnými paleontologickými lokalitami. Staré lomy jsou totiž nejlepším muzeem pod širým nebem, poznáme kameny, jejich struktury, barvu a sami si vyzkoušíme práci paleontologa. Dostatečný čas je věnován práci v terénu a vyhodnocení nalezených zkamenělin. Kompletní metodiku výukového programu je možné stáhnout z webu **Agentury Koniklec**.

Pokud škola preferuje realizaci programu „**na klíč**“, může si jej objednat u **Ekocentra Koniklec**.

Pražské kameniště (podzim 2020)

Newsletter Pražské kameniště vychází pouze v elektronické podobě čtvrtletně.
Newsletter vydává Agentura Koniklec, o. p. s., partner Geoparku Barrandien.

Odběr newsletteru do e-mailu si můžete přihlásit nebo odhlásit na
www.barrandien.online/newsletter.

Newsletter je součástí projektu Pražské kameniště - poznávání a ochrana
neživé přírody v Praze, který podpořilo Hlavní město Praha.

Autoři textů:

Mgr. Štěpán Rak,
David Kunssberger

Autoři fotografií:

Mgr. Štěpán Rak,
archiv Agentury Koniklec

Grafické zpracování:

Petr Karas

Toto číslo vyšlo dne 15. září 2020, redakční uzávěrka 4. září 2020.

AGENTURA KONIKLEC

